

Figur 1. Del vackra Älgafallet utgör gräns mellan Sverige och Norge.

1. Sammanfattning

Projekt Enningdalsälven var ett gränsöverskridande vatten- och fiskevårdsprojekt som startade 2008-06-19 och avslutades 2012-06-19. Syftet med projektet var att skapa en gemensam förvaltning av vattnen inom Enningdalsälvens avrinningsområde. Framtagande av gemensamma vattenvårds- och fiskevårdsplaner har varit en viktig del för att skapa förutsättningen för en gemensam förvaltning vars syfte är att nå en god vattenkvalitet och rika fiskbestånd. Sveriges och Norges bedömningsgrunder för vattenkvalitet skiljer sig åt och inom projektet har vi undersökt skillnader mellan provtagningsmetoder och bedömningar. Skillnaderna mellan ländernas provtagningsmetodiker och bedömningar avseende vattenkvalitet och ekologisk status presenteras i en rapport som även innehåller generella råd om val av index och bedömningsgrunder.

Inom projektet har en fiskväg byggts i Torpbäcken och i Långevallsälven samt Enningdalsälven har biotoper som påverkats av framför allt timmerflottning restaurerats genom utläggning av sten och block. Biotoprestaureringen och fiskvägen gynnar bland annat lax, öring och flodpärlmussla och ska tjäna som goda exempel på framtida fiskevård.

Figur 2. Strömsträckan vid Svingen var påverkad av rensningar för att underlätta timmerflottning. Bilden är tagen före åtgärd. Stora stenblock var sällsynta och de utgör viktiga habitat för små laxungar. Bortrensning av större sten medför att mindre fraktioner som den småsten som laxarna leker på (s.k lekgrus) spolats bort vid högflöden.

Figur 3. Svingen efter åtgärd är återigen en sträcka full med större stenblock. Blocken erbjuder laxungarna skydd och bidrar till att kvarhålla mindre fraktioner av substrat. Detta gynnar den biologiska mångfalden knutet till strömmande vatten och inte enbart fisk.

Påverkan från ett antal skogsdiken har åtgärdats genom anläggande av våtmarker samt proppning av diken. Åtgärderna förväntas ge en bättre vattenkvalitet i utgående vatten från dikena genom bl a minskat utläckage av grumlande ämnen. De åtgärdade dikena ska utgöra goda exempel på åtgärder som skogsägare kan genomföra för att minska påverkan från skogsdiken utan att påverka skogsproduktionen i någon större omfattning. En manual för sötvattensbiologiska studier för skolor har tagits fram i samarbete med personal från skolor i Strömstad och Halden samt EkoPark Strömstad. Manualen har testats med hjälp av elever från Strömstads gymnasium.

Genom projektet har ett värdefullt kontaktnät skapats mellan Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Norskt institut för naturforskning, Fylkesmannen i Östfold, Tanums kommun, Halden kommune, Enningdalsälvens vattenråd, Vattenmyndigheten Västerhavets vattendistrikt, Östfold fylkeskommune, lärare från skolor i Strömstad, Halden och ekopark Strömstad, fiskevårdsområdesföreningar och grunneierlag samt arbeidernes jakt- og fiskeforening i Halden. Projektet beviljades en budget på 7 993 124 SEK och 5 030 000 NOK. Projektet har förbrukat 6 929 948 SEK och 4 700 162 NOK. Projektet har fått mycket god respons från såväl berörda myndigheter som berörda markägare.

Summary

“The River Enningdalselven”

“The River Enningdalselven” project was approved by the European Commission as an INTERREG-project during the period 2008 to 2012. The project has received 6,9 million SEK and 4,7 million NOK with the main goal to achieve a plan for a common management for the river system.

The River Enningdalselven drainage basin of about 600 km² is shared between Norway ($\frac{1}{3}$) and Sweden ($\frac{2}{3}$), and contains totally 180 lakes > 1.5 ha. This area has suffered from severe acidification since the early 1900 century. The first assessment of the water quality was carried out in the 1950s, which showed highly acid water with pH of < 5.0 in the main stream. At that time, several lake dwelling fish populations had already been wiped out. To restore aquatic biota, a large-scale liming project was initiated in a border lake in 1980, and > 90 % of total lake area within the drainage basin is now limed. The liming has highly improved the water quality in formerly acidic lakes as pH generally stay > 6.0. However, liming of the catchment has so far been carried out independently from the Norwegian and the Swedish side of the border.

The rivers have also been affected by millponds and timber flotation mainly during the 1900- and early 2000 century. As an affect nursery grounds for salmon and trout has been strongly affected. Forrest covers a large area of the drainage basin and the impact from forestry activities has resulted increased humic particles in rivers and lakes.

The main results from the project is:

1. A plan to achieve a good water quality through liming and necessary actions to reduce harmful effects from forestry and agriculture within the catchment.
2. A plan for fisheries management and river restoration where the goal is to increase the natural production of fish. The plan is built on a large number of test fishing in lakes and rivers, results from a fish counter in the river Enningdalsälven, habitat mapping in rivers and other investigations. The plan describes the natural conditions for fish stocks in the riversystem today and suggest a number of actions to increase the natural production of fish in the river system.
3. The Swedish and Norwegian monitoring and assessment methods for ecological classification of lakes, cf. the WFD has been compared. Studies of chemical and biological quality elements (phytoplankton, microcrustaceans, macroinvertebrates and fish) were conducted in eight lakes (3 references, 2 acidified, 3 eutrophic). In addition, the acidification status of 119 lakes was assessed based on fish communities and microcrustaceans.
4. A web-based manual for field-based limnological studies of high school students has been developed.
5. About 1300 m of the river Enningdalsälven and the river Längevallsälven har been restored. See fig 2 before and fig 3 after actions. In the river Torpbäcken a pool fishway has been built at an old millpond. The water from some forest ditches has been improved. Partly by plugging ditches, but also by the construction of dams and wetlands (fig 4, 5 & 6).

2. Projektets bakgrund

Enningdalsälvens avrinningsområde ligger i gränstrakterna mellan Sverige och Norge. Sjöarna och vattendragen har mycket höga biologiska och rekreativa värden, men området har drabbats hårt av försurning med bland annat fiskdöd som följd. För att motverka effekterna av försurningen pågår det en omfattande kalkningsverksamhet på båda sidor av gränsen.

Fiskbestånden har även påverkats negativt av andra mänskliga aktiviteter. Kvarnar och vattenkraftverk utgör vandringshinder för vandrande fisk (som exempelvis lax och ål) och vattendrag har rensats för att underlätta timmerflottning, vilket minskar förutsättningarna för den naturliga fiskproduktionen. Sverige och Norge är bundna av EU:s ramdirektiv för vatten vilket bland annat innebär att sjöar och vattendrag ska uppnå god ekologisk status. Bedömningarna av vattnets ekologiska status skiljer sig dock åt mellan länderna av olika anledningar. Effekten av detta blir särskilt tydlig i gränsvatten där en och samma sjö eller vattendrag värderas olika.

Vatten- och fiskevård har under lång tid skett inom administrativa gränser. Tanken med detta projekt var att skapa en permanent svensk/norsk samförvaltning av Enningdalsälven och dess utloppsområde i Idefjorden, där man utgår från vattnets gränser och ser vattnet och fisken som en gemensam resurs. Långsiktigt är målet en god vattenkvalitet och rika fiskbestånd.

Projektet har drivits av Länsstyrelsen i Västra Götalands län tillsammans med Norskt institut för naturforskning (NINA). I Styrgruppen har även representanter från Fylkesmannen i Östfold, Tanums kommun, Enningdalsälvens vattenråd och Halden kommune deltagit.

Projektet har finansierats av Länsstyrelsen i Västra Götalands län, NINA samt Direktoratet för naturförvaltning. Utöver medel från Interreg

Projektet startade 2008-06-19 och skulle varit avslutat 2011-06-19 men blev försenat på grund av extremt höga vattenflöden hösten 2009 och extrema snömängder vintern 2009/10. Projektet beviljades därför förlängning till 2012-06-19.

3. Projektbeskrivning, målgrupp, resultat, och resultatindikatorer samt effekter

3.1 Projektbeskrivning:

En vattenvårdsplan är framtagen för Enningdalsälvens avrinningsområde (Länsstyrelsen rapport 2012:09). Planen bygger på ett stort antal kemiska och biologiska prover som analyserats för att bedöma påverkan från framförallt försurning och övergödning (vattenkemi, bottenfauna, pelagiska och littoral kräftdjur). Eftersom försurning har varit och är ett stort miljöproblem i avrinningsområdet har ett stort arbete lagts ner på försurningsmodellering där vi beräknat förhistoriskt pH och framtida utveckling. Underlaget ger en mycket god bild av ursprungliga förhållanden och framtida kalkningsbehov i avrinningsområdet. Kostnaden för framtagande av vattenvårdsplanen uppgår till 11 % av projektets kostnad.

En fiskevårdsplan för Enningdalsälvens avrinningsområde är framtagen (Länsstyrelsen rapport 2012:54). Planen bygger bl a på biotopkartering av vattendrag (Länsstyrelsen rapport 2010:54), elfisken i vattendrag, sjöprovfisken, dykinventeringar av lekgrund för röding samt resultat från en fiskräknare i Enningdalsälven, enkätundersökningar mm. I planen presenteras

bl a åtgärder, råd och rekommendationer som syftar till att bevara, förbättra och förvalta såväl påverkade som förhållandevis opåverkade fiskbestånd i avrinningsområdet. De restaureringsåtgärder som föreslås gynnar inte bara fisk utan har den biologiska mångfalden i stort som mål och berör såväl svenska som norska miljömål. Kostnaden för framtagande av fiskevårdsplanen uppgår till 28 % av projektets kostnad.

Projektet har genomfört test och analys av svenska och norska bedömningsgrunder för vattenkvalitet. En slutrapport med råd och rekommendationer är publicerad (NINA rapport 875). Målet för denne undersökelsen har vært å teste norske og svenske metoder for overvåking og klassifisering av økologisk tilstand for innsjøer, basert på ulike fysisk-kjemiske og biologiske parametere. Våren 2009 ble det valgt ut åtte innsjøer i Enningdalsvassdraget, fem norske og tre svenske, for dette formålet. Utvalget inkluderer både referansesjøer (3), eutrofierte sjøer (3) og forsurede sjøer (2). Fra alle innsjøene er det tatt vannkjemi, bunndyr og småkreps vår og høst (2009 og 2010), mens planteplanktonet er prøvetatt månedlig, totalt fem ganger i løpet av vekstsesongen (2009). Bunndyrprøvene er tatt i hht. både norsk (litoral prøve + utløp prøve) og svensk metodikk (fem litorale prøver, standardisert areal). Det er i tillegg tatt temperatur- og oksygenprofiler fra alle innsjøene. De åtte innsjøene inngår i tillegg i en større kartlegging av fiskesamfunnene i vassdraget. Totalt 99 innsjøer innenfor Enningdalselvens nedbørfelt er prøvofisket i perioden 2002-2009. Kostnaden for studien av bedömningsgrunder og statusklassning uppgår till 13 % av projektets kostnad.

En fiskvæg er bygd i Torpbækken. Ca 1,3 km av Enningdalsälven är restaurerad vid gränsen nära utloppet ur Norra Bullaresjön samt vid Svingen i Norge och Långevallsälven i Sverige (fig 2-3). Åtgärderna innebär att lax och öring når större reproduktionsområden i Torpbækken. I Enningdalsälven och Långevallsälven har lek- och oppvæxtbiotoper for lax og öring (specielt unga stadier) förbättrats markant på sträckor som tidigare varit påverkade av timmerflottning och sjösänkingsföretag. Kostnaden for fiskevårdsåtgärderna som genomfördes inom projektet uppgår till 21 % av projektets kostnad.

Påverkan från ett antal skogsdiken har åtgärdats för att skapa en bättre vattenkvalitet och för att utgöra exempel på åtgärder som kan genomföras av skogsägare (fig 4-6). Kostnaden for vattenvårdsåtgärderna uppgår till 7 % av projektets kostnad.

Figur 4. En av de våtmarker som anlades inom projektet och som ska tjäna som gott exempel på åtgärder inom skogsbruket för en bättre vattenkvalitet. Våtmarken tar emot vatten från två större diken i vilka ett flertal små diken mynnar. Våtmarken utgör även en värdefull biotop för tex grodor.

Figur 5. En dikespropp/våtmark i ett skogsdike. Proppen minskar påverkan från diket genom att fina partiklar sedimenterar i diket innan vattnet når vattendraget. Fina partiklar förändrar ljusförhållanden i vattendraget vilket försämrar för växter och djur i vattendraget. Samtidigt riskeras botten för musslor och lekplatser för fisk att slamma igen.

*Figur 6. En dikespropp byggd av spontade 28 mm brädor i en utdikad våtmark. Denna typ av dikespropp är en billig lösning som kan användas i våtmarker där trädrötter och stenar saknas. De spontade brädorna som spetsas i nerändan slås ner med en slägga och binds ihop med en 45 * 45 mm regel i överkant varefter brädorna sågas av.*

Figur 7. Daniel Johansson projektets alltiallo går igenom fiskfångsten och hur resultaten tolkas med elever och lärare från Strömstads gymnasium

En webbaserad manual för sötvattensbiologiska studier för skolor är framtagen och testad av elever från gymnasieskolan i Strömstad. Manualen har utarbetats tillsammans med lärare från skolor i Strömstad och Halden samt ekoparken i Strömstad.

Djupkartor/sjökort är framtagna för Södra Kornsjön och Norra Kornsjön.

Allmänhetens kunskap om vatten och fiskevård bedöms ha ökat. Dels genom de elever som testat manualen för sötvattensbiologiska studier, alla medverkande vid referensgruppsmötena, kontakter med fiskevårdsområdesföreningar och markägare, samt inte minst genom medias bevakning av projektet.

3.2 Målgrupp:

Målgruppen har varit:

Havs- och vattenmyndigheten, Direktoratet för naturförvaltning, Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt, Fylkesmannen i Östfold, Länsstyrelsen, berörda kommuner, Enningdalsälvens vattenråd, fiskevårdsområdesföreningar, fiskevattenägare, fisketurismföretag, Lärare och elever vid skolor samt allmänheten. Vid projektansökan var även Naturvårdsverket och Fiskeriverket målgrupp och mottagare av resultatet men Fiskeriverket är nerlagt och all vattenanknuten verksamhet vid Naturvårdsverket samt Fiskeriverkets verksamhet som berördes av projektet är överflyttad till den nya myndigheten Havs- och Vattenmyndigheten.

Vattenvårds- och fiskevårdsplanerna har förankrats med berörda myndigheter, fiskevårdsområdesföreningar, fiskevattenägare och lokala sportfiskeföreningar. Gemensamma standarder för bedömning av vattenkvalitet och ekologisk status har olika myndigheter som målgrupp. Detta delprojekt har redan presenterats vid ett flertal möten med myndigheter som arbetar med gränsöverskridande vatten i Sverige och Norge.

Fiskevårdsåtgärderna har lokala fiskevattenägare och sportfiskare som främsta målgrupp. Åtgärderna har förankrats med såväl berörda myndigheter som fiskevattenägare och sportfiskare. Samtliga har varit positiva till åtgärderna. AJFF Halden (sportfiskeförening som

arrenderar laxfisket i älven) genomförde en enkät på sin hemsida om återställningen av Enningdalsälven. Av 141 svar var 95 % positiva till åtgärderna.

Vattenvårdsåtgärderna har genomförts i samarbete med berörda skogsägare och skogsvårdsstyrelsen. Samtliga har varit positiva till åtgärderna.

De sötvattensbiologiska studierna har haft elever och personal vid skolor som målgrupp. De elever och lärare som testat manualen har varit väldigt positiva.

Djupkartorna utgör ett förbättrat verktyg för dimensionering av kalkningsinsatser i avrinningsområdet. Kartorna kan även utnyttjas av såväl fiskevårdsområdesföreningar och sportfiskare vilket kan öka vattnens attraktivitet för tex sportfisketurism.

3.3 Resultat och resultatindikatorer samt effekter:

Ett av de viktigaste resultaten med projektet är det kontaktnät som skapats mellan olika aktörer inom avrinningsområdet. Detta borgar för ett gott framtida samarbete och Interregs slogan – en investering för framtiden- är ett bra uttryck för projektets resultat. Medverkande myndigheter i projektet har redan beslutat att fortsätta årliga träffar för att stämma av planering av fortsatta insatser inom avrinningsområdet.

Vatten- och fiskevårdsplanerna ska ses som ett planerings- och prioriteringsverktyg för framtida åtgärder för en bättre vattenmiljö och rika fiskbestånd för såväl myndigheter som lokala aktörer. Det är första gången som gemensamma planer tagits fram och genom det aktiva deltagandet från samtliga berörda så borgar detta för att planerna kommer att användas som det var tänkt.

Gemensamma standarder för bedömning av vattenkvalitet och ekologisk status har haft som mål att jämföra och beskriva olikheterna mellan Sveriges och Norges miljöövervakningsmetoder och klassificeringssystem (bedömningsgrunder) för vatten. Rapporten visar på de olikheter som finns och konsekvenserna av detta samt föreslår en rad olika råd avseende tillämpningarna av dessa. Många har varit intresserade av resultaten då de presenterats på en rad möten mellan myndigheter i Sverige och Norge. Underlaget kommer att användas vid nästa bedömning av vattnens miljötillstånd inom avrinningsområdet och möjligtvis även i andra gränsöverskridande avrinningsområden.

Målet med fiskevårdsåtgärderna var att skapa möjlighet för att öka den naturliga produktionen av fisk i avrinningsområdet (bl a lax och öring). Vissa av åtgärderna har genomförts och resultaten beror nu mer på fisken och den framtida samförvaltningen. Åtgärderna utgör goda exempel på åtgärder som kan genomföras för att förbättra förutsättningar för en ökad naturlig fiskproduktion.

Vattenvårdsåtgärderna syftar till att utgöra goda exempel på åtgärder för en bättre vattenkvalitet som kan genomföras i skogsbruket utan att värdefull skogsmark påverkas i stor utsträckning. Genom att olika typer av åtgärder genomförts blir de förhoppningsvis intressanta studieobjekt. Skogsstyrelsens medverkan i detta delprojekt bidrar till att kännedomen om åtgärderna lätt kan spridas till andra skogsägare i området.

Manualen avseende de sötvattensbiologiska studierna är framtagen och testad och allt fungerar bra. Intentionen är att studierna ska fortsätta med nya elever efter projektets slut. Funderingar finns även att sprida manualen och tankarna om hur allmänheten kan få bättre kännedom om vatten till andra vattenråd i andra avrinningsområden.

3.4 Övrigt

Projektet har presenterats i ett antal media såsom tv (NRK) radio och tidningar

Radio p4 väst 2009-04-16 Älvprojekt i norra Bohuslän

(<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=125&artikel=2770609>)

radio P4 väst 2010-04-16 Älvintresse över gränsen

(<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=125&artikel=3633138>)

NRK Östfold 2011-11-05. Et norsk-svensk samarbeidsprosjekt skal gjøre Enningdalselva til en bedre lakseelv. (<http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/ostfold/1.7863858>)

Tidningen Bohuslänningen 2009-04-17 Nu ska vattensystem återställas

(<http://bohuslaningen.se/nyheter/tanum/1.442284-nu-ska-vattensystem-aterstallas>)

Ha-halden.no 2011-11-05 13 millioner til unik laks i Enningdalselva. (<http://www.ha-halden.no/nyheter/article5796318.ece>)

Länsfokus nr 1 2009 Återställare i gränslandet

Länsfokus nr 2 2011 Vid Enningdalsälven läggs siffror på laxen

Länsfokus nr 2 2012. Nu hjälper vi laxen på traven i Enningdalsälven

Marit Eriksen fra Høgskolen i Halden og Margareta Nordström, leder og lærer av Ecoparken i Strømstad, presenterade projektet med en poster på konferansen "Ecological Restoration and Sustainable Development - Establishing Links Across Frontiers" i Avignon i slutten av august 2010. Tittelen er "The River Enningdalselva, a biological diverse watershed along the border, well suited for teaching purposes" (Buhre, L., Bäckstrand, A., Eriksen, M., Nordström, M., Walseng, B.).

Rapporter/ Publikationer

- Nätprovfiske i Norra Kornsjön och Mellan Kornsjön 2008 (Rapportnr 2009:62).
- Nätprovfiske i Södra Boksjön och Södra Kornsjön 2009 (Rapportnr 2009:75)
- Marin undersökning av makrofauna och flora i grundområdena i idelfjordens inre del (Rapportnr 2011:44)
- Lekbottenundersökning för röding i Södra Boksjön och Långvattnet 2010 (rapportnr 2011:38)
- Fiskevårdsplan för sjöar och vattendrag i Enningdalsälvens avrinningsområde (rapportnr 2012:54)
- Enningdalsvassdraget – et norsk/svensk grensevassdrag med store forsuringsproblemer Tidskriften VANN som ges ut av Norsk vannforening.
- INTERREG prosjektet Enningdalselven Uttesting av overvåkingsmetodikk og systemer for klassifisering av økologisk tilstand (Bedømningsgrunder) jf. Vanddirektivet(NINA rapport 875)
- Vattenvårdsplan for Enningdalsälven (Rapport 2012:09)
- Walseng, B. & Hesthagen, T. 2012. Enningdalsvassdraget, en ferskvannsbiologisk dokumentasjon. Del 1- Krepssdyr. - NINA Rapport 827. 54 pp. Norsk institutt for naturforskning (NINA), Oslo.
- Trygve Hesthagen og Bjørn Walseng Vann in press. Fiskesamfunnet i Ørsjøen i Enningdalsvassdraget før og etter kalking
- Walseng, B. & Hesthagen, T. 2010. En historisk dokumentasjon av de ferskvannsbiologiske forholdene i Nordre Boksjø, Enningdalsvassdraget. - NINA Rapport 617. 45 pp. Norsk institutt for naturforskning (NINA), Trondheim.
- Vägledning för sötvattensbiologiska studier för skolor (Webbaserad) <http://www.megaweb.no/enningdalselva/>

4. Indikatorer

Notera att indikatorer både för A (Ekonomisk tillväxt) och B (Attraktiv livsmiljö) kan förekomma i ett projekt.	Antal enligt projektbeslut	Resultat vid projektslut	Kommentarer
Antal kvinnor yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	7	12	
Antal män yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	8	12	
Resultat indikatorer			
(A) Antal undanröjda upplevda gränshinder.	1	1	
(A) Antal nyetablerade och vidareutvecklade gränsöverskridande kluster.	1	1	
(B) Etablerade institutionella samarbeten.	1	1	

5. Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna

5.1 Gränsregionalt mervärde

Genom det samarbete som etablerats mellan såväl myndigheter som föreningar och enskilda som verkar inom Enningdalsälvens avrinningsområde har förutsättningarna ökat markant för att i framtiden bedriva vatten- och fiskevård som följer vattnets gränser. Genom att planerna framtagits gemensamt skapas goda förutsättningar för en gemensam framtida förvaltning av vatten och fisk. Genom att planera och prioritera åtgärder utifrån mottot att åtgärder bör sättas in där de gör störst nytta skapas bättre förutsättningar för att höja kvaliteten och arbeta mer kostnadseffektivt. Detta bör ge bättre förutsättningar för ett ökat och långsiktigt hållbart utnyttjande av de gemensamma fiskbestånden som finns i avrinningsområdet. Förhoppningen är att detta projekt skall ligga till grund för att kunna öka förutsättningarna för fiske- och naturturism.

5.2 Bättre miljö

Projektet har arbetat för att uppnå en långsiktigt hållbar ekologisk utveckling inom avrinningsområdet. Ett bra exempel utgörs av de våtmarker och igenläggning av diken som genomförts. De utgör goda exempel på åtgärder som kan genomföras utan att påverka skogsproduktionen nämnvärt och som bidrar till en bättre vattenkvalitet. Goda exempel som även utgör lämpliga studieobjekt är ett sätt att sprida kunskap om åtgärder som den enskilde skogsbrukaren kan genomföra. Genom vatten- och fiskevårdsplanen finns nu åtgärdsförslag för de miljöproblem som anses vara av störst betydelse för att uppnå god vattenkvalitet och rika fiskbestånd. Kort sagt ett bra underlag för att möjliggöra en långsiktigt hållbar ekologisk utveckling och en investering för framtiden.

5.3 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Inom projektet har vi strävat efter att nå en jämn könsfördelning. Vid starten av projektet var det en dominans av män men antalet kvinnor som medverkat har succesivt ökat och vid projektets slut har en jämn könsfördelning uppnåtts.

5.4 Etnisk mångfald och integration

Projektets mål har varit att få en så stor delaktighet som möjligt hos de boende i området. Inbjudan till möten har gått ut brett till alla i området och det fanns en beredskap inom projektet för att möta eventuella behov av extra insatser för att alla skulle känna sig delaktiga. Genom den breda inbjudan så har alla kunnat komma och lyssna på information om projektet och kunnat diskutera och ställa frågor. Genom detta förfarande hoppades vi att underlätta för de som eventuellt har läs eller språksvårigheter.

6. Informationsinsatser och skyltning av projektet

En stor del av berörda myndigheter fick erbjudande om att medverka i projektets styrgrupp. Övriga intressenter inbjöds att medverka i projektets referensgrupp. Till referensgruppen inbjöds Dals eds och Munkedals kommun, fiskevårdsområdesföreningar, sportfiskeklubbar, och elveierlag till det mötet. Övriga inbjöds via affischering på utvalda platser (tex affärer) samt genom att vi via pressmeddelande fick "gratisannonser" i såväl tidningar som radio. Vid möten och de presentationer som genomförts har alltid Interregs logga och EU flaggan tillsammans med texten Europeiska regionala utvecklingsfonden varit väl synliga. Att det varit ett Interreg projekt har också framkommit i media. Resultat från projektet har också presenterats vid nationella möten som anordnats av Svenska och Norska myndigheter. Bland annat vid ett gränsvattenmöte i Oslo den 26 mars 2012. Både vattenvårds- och fiskevårdsplanen har förankrats hos berörda myndigheter och föreningar. Dels genom presentationer på möten men även genom utskick i slutskedet.

7. Underskrifter

Andreas Bäckstrand
Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Björn Walseng
Norsk institutt for naturforskning

